

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sortes, Qvibvs, Ne Temere Cadant, Temperandis; Vel, Si
Temere Dvcvntvr, Castigandis, Divini Ivdicii Æqvitas
Semper Adest**

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1645

§. 11. Acherontica simia speculorum sortes imitata, quàm in grandia
pericula stolidos mortales conijciat?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52306](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52306)

litate annexam, nullis garrulationibus posse
 disiungi. Tunc gaudius populus, & intelligens
 munus sibi indultum fuisse diuinitus, conferens
 aurum gemmasq; preciosas, crucem fecit, in
 qua gemmam statuit. Sed protinus omnes re-
 liquæ gemmæ hac accedente ceciderunt. Tunc
 Pontifex intelligens, non esse consortium cale-
 stibus cum terrenis, fabricata cruce ex auro
 purissimo, eam gemmam media intercapedine
 locat, & populo adorandam præbet. Nec mo-
 ra, fugato, ut diximus, hoste, ciuitas est libe-
 rata. Iam ex hoc multi infirmi hausto vino,
 vel aqua, in qua gemma abluitur, protinus sa-
 nitati redduntur. Deniq; cum adorata fue-
 rit, si à peccato est homo immunis, & ipsa ap-
 paret clara: ceterum si ut plerumq; adsolet,
 humane fragilitati, aliquid detulerit criminis,
 tota ei videtur obscura: miramq; præbet discre-
 tionem, inter innocentem & noxium, cum uni
 atra, alteri monstratur splendida.

§. XI.

*Acherontica simia speculorum sortes imitata
 quàm in grandia pericula stolidos mor-
 tales conijciat?*

Hæc talia iudicia sua Deus potest & nunc,
 & solebat olim ingemmis Ephod, velut in-
 scribere; solet autem etiam emulari Sathan.

1. Pythagoras speculo concauo litteras humano sanguine temperatas inscribat, & speculum Lunæ opponens diuinabat, vt quidam recentior tradit; ac nonnulli stolidi iuuenes somniant naturaliter fieri posse.

Leloy-
her. l. 4. de
spect.

2. Pausanias agens de Cereris æde, ait: *Ibi oraculum maximè veridicum fuisse cognoui. ex eo non rerum omnium, sed morborum tantùm*

Pausan.
in Acha-
ic.

euenta prædicebantur. Speculum tenui suspensum funiculo demittunt, ita librantes, vt in fonte omnino non mergatur; sed imo ambitu summam aquam contingat. Exinde, vbi odores adoleuerint, & ritè Deam precati fuerint, inspiciunt in speculum, & ex eius imaginibus, periturusne, is ager sit, de quo consuluerunt, diuinant. 3. Fuit præterea, in Iuliano, hæc amentia, ait Spartianus, vt per Magos pleraq; faceret, quibus putaret vel odium populi deliniri, vel militum arma compesci. Nam & quasdam non conuenientes Romanis sacris hostias immolauerunt, & carmina profana incantauerunt, & ea, quæ ad speculum dicunt fieri (in quo pueri, præligatis oculis, incantando, vertice respicere, dicuntur) Iulianus fecit. Tuncq; puer vidisse dicitur & aduentum Seueri, & Iuliani decessionem. 4. Turcæ in peluim aqua plenam iniiciunt lapides preciosos, item au-

Spartian.
in Iulian.

ri argentique laminas, & aiunt, se responsum è peluis fundo audire. 5. Nostra tempora, vt omnium ætatum stultitias videantur collegisse, audent non solum consulere, sed etiam emere ac secum gestata eiusmodi specula iactare. Audiui iuuenis, & noui oculos testes, qui se vidisse, aiunt, phialas, globosque crystallinos, apud magnates, monstratos, à spiritibus infessos, qui iam in cicadas, mox in homines, & momento in dæmones versi, tandem furta ac fures representabant; & puero quodam exclamante, IESVS, MARIA, in ictu oculi, euanescebant. Usque adeò diabolus se etiam apud magnos insinuat, & in aulis quoque dominatur. Sed placet, referre, quod in non indocto commentario *de demonum natura*, quidam, in Germania, libello Plutarchi, *de defectu oraculorum*, præfixit. *Consulti*, inquit, *aliqui de rebus ignotis, in crystallis, conspiciunt ea manifesto, de quibus quaesitum fuit.* Et addit: *fuisse sibi notum unum ex præcipua familia Norinbergæ. Eum, quodam tempore, venisse ad se, & attulisse, in serico panniculo innolutam gemmam crystallinam, figuram rotundam, & dixisse: donatam sibi illam fuisse à quodam ignoto, qui se, ante multos annos, de*

hospiti-

hospitio compellasset, fortè in forum conuentum,
quémq; ipse in domum suam adduxisset, & tri-
duo habuisset secum. Fuisse autem ab illo disce-
dente, & relincente munus hoc, ad significa-
tionem grati animi, edoctum se crystallini vsus
talem: Si qua de re certior fieri vellet, ut pro-
meret crystallum, & puerum marem castum
inberet aspicere, & ex eo percunctaretur: Quid
cerneret? fore enim, ut de apparentibus puero
visis omnia, quæ requireret, indicarentur.
Atque affirmarat hic, se nulla unquam in re
fuisse deceptū, & mirabilia de puerorum indi-
cijs rescivisse; cum ceterorum nemo quisquam
aliud, quam nitidam & puram genamam in-
tuendo videret. Quodam tamen tempore, cum
gravidam ipsius uxor puerum gestaret in utero,
illi quoq; species in crystallo oblatas. Primò au-
tem omnium formam viri se se exhibere solitā,
illo habitu, quo tum communiter uterentur.
Et ita deinceps aperuisse, de quibus interroga-
tum esset, cetera: explicatisq; cunctis, illam
rursus viri figuram discessisse, & euanuisse re-
liqua. Discedentem autem eam, quam dixi-
mus, figuram viri visam saepe urbem perambu-
lare, & ingredi templa. Fuerat autem fama
passim dissipata de illis indicijs; ut negantibus
aut dissimulantibus suum delictū aliquod, vul-

gò minarentur, se relatu-
 ros de ea ad illum se in
 crystallo ostendentem virunculum. Quin eti-
 am compertum est, fuisse à doctis quibusdam,
 de dubitationibus suis in litterarum studijs ali-
 quando, nescio quid, propositum, & in crystal-
 lo lectum. Sed his & alijs huiusmodi complu-
 ribus commemoratis, dixit Spenglerus, hunc
 aliquando ad se venisse, cum tali oratione: Ar-
 bitrari se, tempus esse, ut à crystallo tali us-
 tandem abstineret. Nam & sibi iam persua-
 sum, eo ipso non leuiter peccari, & animi per-
 turbati cruciatus grauissimos, se diu sanè per-
 pessus esse. Itaq; se decreuisse, deinceps nihil
 cum illo experimento velle negotij habere: tra-
 dere nunc ipsi, quod accepisset, de quo memi-
 nisse posset, quid ei saepe demonstrasset, neq; ne-
 sciret, qui rumores, in ciuitate, percrebuis-
 sent. Permittere autem, ut faceret de eo, quod
 collibuisse. Tum Spenglerus, laudato eo, acce-
 pisse se aiebat crystallum, & in minutissimas
 partes contudisse, & una cum serico inuo-
 lucro, in latrinam abiicisse. Quàm
 dignum fuit hoc tumulo istud
 cadauer?

